

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

זארא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כו

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

אשה חשובה צנועה ויראת ה' בעלת מסירת נפש

מרת מאריאשא ז"ל

בת הרה"ח ר' בן ציון ומרת מינא עטא אסתר הי"ד ע"ה

שגלוב - גארעליק

פעלה במסירות נפלאה בימי הזעם הנידודים והרעב לחנוך ילדי בדרכי החסידות בלי פשרות
אספה צדקה בעד החזקת התורה ועשיית חסד ובמיוחד עבור המוסד אהלי תורה
עמדה בהושע"ר עם חדי מינים של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לזכות נשי ובנות ישראל
אשת

הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן [הלוי] הי"ד

למד בישיבת תו"ת ליובאוויטש שבליובאוויטש מחסידי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

וכ"ק אדמו"ר מהור"צ זצוקללה"ה וממייסדי ישיבת תו"ת בעיר גאמעל

נרצח עקד"ה בדמי ימיו כ"ה טבת תרצ"ח ע"י הסובבטיים הארורים ימ"ש

בעד עבודתו בחיזוק התורה והיהדות וביחוד בהכניסו את ילדי ישראל בבריתו של א"א ע"ה
ומאז נשארה אלמנה כל ימי חייו

זכתה לראות דורי דורות צאצאים הולכים בדרכי התורה והחסידות

וביניהם שלוחי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בכל קצוי תבל

האריכה ימים ונפטרה בשיבה מופלגה

ביום כ' טבת ה'תשס"ז

ת' נ' צ' ב' ה'

(נוסח המצבה)

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. ארבע כוסות

שאותה מציין אדמו"ר הזקן להלכה בשולחן ערוך⁷ – שארבע הכוסות הם כנגד ארבע לשונות של גאולה⁸.

ב. שלש או ארבע:

ההלכה היא⁹, של „סדר“ צריך לקחת שלוש מצות.

הסיבה לכך היא, משום שיש צורך בשתיים שלמות „לבצוע עליהן כמו בשאר ימים טובים“ ו„עוד פרוסה אחת משום לחם עוני“¹⁰, או, כפי שמוכר ב„מרדכי“¹¹ טעם נוסף: שלוש מצות לזכר לחמי תודה.

וכיון שכל פרט בתורה הוא מדויק, יש לומר, שגם המספר של שלוש המצות איננו רק משום סיבה צדדית, אלא כמספר הכוסות, אף הוא קשור למשמעות ולטעם של אכילת מצה בכלל – „משום שנגאלו אבותינו ממצרים“¹².

הערה 8) משמע שהם ב' דיעות. וראה הערה הבאה.
7) א"ח שם. וראה בארוכה לקו"ש ח"א ע' 14 ואילך (הגש"פ עם ביאורים (קה"ת תשמ"ד) ע' תה ואילך).
ושם, ש"ל שנק"מ (גם) להלכה בין הטעמים, אי הסיבה הוי תנאי בשתיית ד' כוסות, ע"ש.
8) ב"פ"ת שם תירץ „א"כ משום קרא דכוס ישועות אשא כדמשמע לקמן בשמו"ר פ"ז (שם) דקאמר (בהמשך) להטעם ד„ד' גאולות“ לקיים מה שנאמר כוס ישועות אשא“ (והיינו דענין של גאולה וישועה צ"ל על כוס דוקא. וראה גם מט"מ שם. ח"י חת"ס לפסחים צט, ב).
אבל לפמ"ש במרדכי (ע"ד הגירסא בירושלמי וב"ר שם) „לכך י"ו כנגד ד' כוסות האמורים לישועה“, ה"ז טעם שני.
9) טושו"ע (וראדה"ו) א"ח סתע"ג ס"ד (ס"כ). טור שם ס"ט סתע"ג. שו"ע (וראדה"ו) שם ס"א (ס"ג).
10) ל' אדה"ו סתע"ה שם. וראה ג"כ הטושו"ע סתע"ה שם.
11) סוף פסחים – „סדר של פסח“ (ועד"ו במט"מ שם סת"ר. מהר"ל הל' ההגדה). וראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 30 ואילך (נדפס גם בהגש"פ הג"ל ע' ת ואילך) – שכונת המרדכי היא לטעם על ג' מצות (משא"כ בטור ורמ"א סתע"ה. שו"ע אדה"ו סתנ"ח ס"ה). ע"ש – עוד טעמים ראה הגש"פ (קה"ת) עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' ו.
12) לטעם המרדכי הג"ל ה"ו שייך לגאולה כמ"ש שם „והשתא נמי נגאלו משעבוד מצרים“. אבל וזהי שייכות

חז"ל אומרים¹, שארבע כוסות שתיקנו חכמים לשמות בליל פסח הן כנגד ארבע לשונות של גאולה, המופיעות בתחילת פרשתנו² – והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתני.

ושואל בעל ה„מרדכי“³: „ליבעי ארבע לחמים“ הרי אכילת מצה בליל פסח היא מן התורה, ו„על שום שנגאלו אבותינו ממצרים“⁴, ואם כך, מתאים יותר היה לתקן שיקחו ל„סדר“ ארבע מצות כנגד ארבע לשונות של גאולה?

וממשיך ה„מרדכי“ ואומר: „לכך יש מפרשים כנגד ד' כוסות האמורים לישועה...“. כלומר, השאלה שהוצגה לעיל מהווה את הסיבה ל„יש מפרשים“⁵ האומרים שהכוסות הן „כנגד ד' כוסות האמורים לישועה“, שאינן קשורות ללחם.

אך יש לתרץ את השאלה שלעיל לפי כל המפרשים, ובמיוחד לפי הטעם והדעה הנ"ל⁶,

1) ירושלמי פסחים פ"י ה"א. ב"ר פפ"ה. ה. שמו"ר פירשנו פ"י. ד. ועוד.
2) ג' ר"ז.
3) פסחים – „תוספת מערבי פסחים“ קרוב לתחלתו. ועד"ו הקשה במטה משה סת"ר. יפה תואר השלם לב"ר שם [אלא שהוא מפרט (ועד"ו במט"מ) „ולא במיני תבשילין או שאר ענינים“, ורק ע"ז מתאים תירוצו (הא) „משום דין משום חירות“. אבל במרדכי י"ל שהכוונה בקושייתו היא כנפנים].
4) משנה פסחים (קטו, ב). וראה שו"ע אדה"ו א"ח סתע"ב ס"ד: אכילת כוית .. מצה .. הכריכה .. אפיקומן .. שתיית ד' כוסות .. שכלל דברים אלו הם זכר לגאולה ולחירות.
5) הובא ג"כ בדעת קנים בעה"ת בא יב. ת. ס' המנהיג (שנסמן לקמן הערה 16). מט"מ שם. וראה דעת ריב"ל בב"ר שם; ירושלמי שם (כוסות של נחמות) – אלא שם, שד' כוסות הם כנגד ד' כוסות של פירענות כו', „ומגדן .. כוסות של ישועה (נחמות) לעתיד“. וראה הערה 8.
6) בבגדי ישיע למרדכי שם משמע שמפרש שא"ז פלוגתא כ"א שצריכים לב' הטעמים (ע"ש). אבל מפשטות הלשון בירושלמי וב"ר שם (משא"כ בשמו"ר, כדלקמן

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תש"א-תשנ"ב.
יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה“. מעיין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.
האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי „ועד להפצת שיחות“.

חדש

לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.
להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת „אהלי תורה“, ניו-יורק.
דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה“, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את „קונטרס בית רבינו שבבבל“

ושיחת ש"פ שופטים ה'תשנ"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פ.

המאורע ד"מתי בערב שבת" מהוה "סימן יפה" (אם עדיין יש צורך ב"סימנים") שכבר נגמרה ונשלמה עבודת השליחות דבירור וזיכוך עניני החול באופן ד"זאב יטרף" ע"י "זרעו של יוסף" (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) שנמשלו לדגים, והכל מוכן לסעודה, הסעודה דלעתיד לבוא ("ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"), שבה תהי' תכלית השלימות דאכילת הדגים (לאחרי שלימות ההכנה בערב שבת) – "מבשרו של לויתן", וכן שור הבר ויין המשומר.

(משיחת ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט תשנ"ב (ב))

- (1) כתובות קג, ב.
- (2) פטירת הרה"ח וכו' ר' משה יצחק ע"ה העכט בערב שבת זה. וראה בפנים השיחה בארוכה (המו"ל).
- (3) ומ"ש "סימן יפה לו" – אין זה רק בתור איש פרטי, אלא גם בתור חלק מכלל התלמידים והשלוחים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.
- (4) תמיד בסופה.
- (5) ב"ב עה, א.

לפי זה יוצא, שבגאולת מצרים יש שני ענינים: ענין אחד שיש בו שלשה פרטים, ושהוא מתבטא באכילת המצה, ומשום כך לוקחים שלוש מצות. וענין אחר המורכב מארבעה פרטים, ארבע לשונות של גאולה, שכנגדם תקנו את ארבע הכוסות.

ג. שלמות יציאת מצרים – מתן תורה

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

ידוע הנאמר בספרים¹³, שבעת יציאת מצרים לא היו ישראל ראויים לגאולה, ועד כדי כך, שאילו היו נשאים רגע נוסף במצרים, הם היו שוקעים ר"ל לגמרי בטומאת מצרים, בחמישים שערי טומאה. אך הקדוש ברוך הוא הוציאם "כהרף עין"¹⁴ מטומאת מצרים – נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם.

ויש לומר, שלכן היתה שלמות גאולת מצרים רק במתן תורה¹⁵, כפי שרואים גם בארבע הלשונות של גאולה, שהביטוי הרביעי, האחרון¹⁶, "ולקחתי אתכם לי לעם" אמור לגבי ובאמצעות מתן תורה¹⁷ – כי תכליתה של גאולת מצרים ושלמותה היא שבני ישראל יצאו בשלמות מטומאת מצרים. וזה נעשה בפועל בימים בין יציאת מצרים לבין מתן תורה, כאשר ישראל התכוננו לקבלת

התורה¹⁸, עד אשר בהגיעם למתן תורה כבר היו ישראל ראויים לתואר "גוי קדוש"¹⁹.

לפי זה מובן ההבדל בין "מצה" לבין "יין" – כוסות²⁰:

המצה רומזת לגאולת מצרים, לא כפי שהיא באה מצד עבודתם של ישראל, אלא כנאמר בהגדה "מצה זו שאנו אוכלים .. על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם", מצד הקדוש ברוך הוא. המצה קשורה ל"חפזון"²¹ של הגאולה – "לא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ" – ה"חפזון" להוציא²² את ישראל מטומאת מצרים²³, כדלעיל.

ולכן צריכה המצה להיות דוקא "לחם ענוי"²⁴, אין עני אלא בדעת²⁵, זכר למצב של עניות בקדושה ובטהרה. ובפשטות – לחם שאין לו טעם, כפי שיש לחמץ או למצה עשירה²⁶ – כי "טעם" מצביע²⁷ על ענין שיש בו תענוג לאדם, אם משום שהוא מובן ומוסבר בשכלו או משום שהוא חש בו רגש וחיות במדותיו. אך כיון שהגאולה מטומאת מצרים באה מלמעלה, ולא משום הכנה מצד ישראל, מובן, שלא היה להם "טעם" בכך. עבדים היינו לפרעה במצרים, ועבדא בהפקירא ניחא

(18) ראה ו"ח שם. ר"ן סוף פסחים. ועוד (ראה לקו"ש חכ"ב ע' 114).

(19) יתרו יט, ו.

(20) להעיר מגבורות ה' להמהר"ל פרק ס.

(21) ראה טז, ג ובפרש"י שם.

(22) שעפ"י מובן התוכן דלא הספיק כו' וחשיבותו ועד כדי כך – שמדאורייתא צ"ל אכילת מצה – ע"ש זה.

(23) ראה לקו"ת אמור לה, ב. במדבר א, ג. ובארוכה – אוה"ת בא (ע' רצא ואילך). כרך ח ע' ב'תתקמ ואילך. המשך וככה תרל"ו – בתחלתו ושם פקב"ט ואילך. ד"ה כי בחפזון (והמשכו) תש"ח. ועוד. וראה תניא פל"א.

(24) פ' ראה שם.

(25) נדרים מא, רע"א.

(26) פסחים לו, א. טושו"ע (וראדה"ז) או"ח סת"ב ס"א (ס"א, ס"ו).

(27) ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 133 ואילך. ושו"נ.

ליה²⁸. ואפילו בט"ז ניסן ולאחריו עדיין נותר בהם מהרע ומטומאת מצרים, והעם ברח ממצרים. כלומר, היתה כאן יציאה מן הרע בדרך של אתכפא²⁹, מצד קבלת עול.

לעומת זאת, יין יש בו טעם, עד אשר הוא מעורר שירה אצל האדם השותה – אין אומרים שירה אלא על היין³⁰. והוא „זכר לגאולה ולחירות“³¹ גם באופן שבו היא נעשתה בסופו של דבר בפועל אצל ישראל, שהם נגאלו מהרע של מצרים מצד עבודתם ומציאותם שלהם³².

ד. מצה – מלמעלה יין – מלמטה

לפי זה יובן ההבדל בין מספר המצות – שלוש, לבין מספר הכוסות ארבע²⁰:

בארבע לשונות הגאולה יש הבדל בין שלוש הלשונות הראשונות לבין הרביעית: שלוש הביטויים הראשונים – „והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלת אתכם מעבודתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים“ – הם פרטים בגאולה שנעשו מיד ביציאת מצרים, כי הם באו מלמעלה, כדלעיל. ואילו הענין הרביעי, „ולקחתי אתכם לי לעם“, למרות שגם כאן נאמר „ולקחתי“ (מלמעלה), בכל זאת תלוי הדבר בישראל – עליהם להיות ראויים להילקח „לי לעם“. וזה התבצע בפועל בשלמות במתן תורה, כדלעיל.

משום כך המצה היא במספר שלוש – כנגד שלוש הלשונות הראשונות של גאולה – כי במצה מודגשת הגאולה שבאה מצד הקדוש ברוך הוא. ואילו כוסות היין, הרומזות לגאולה

כפי שבאה באמצעות ישראל, הן ארבע, – כולל הלשון הרביעית, ולקחתי אתכם לי לעם. ולכן רק אכילת מצה היא מן התורה, כי בעת יציאת מצרים, ליל פסח, היתה בפועל רק הגאולה מלמעלה – שלוש הענינים הראשונים.

ה. ג' – משפיע; ד' – מקבל

ביתר עומק יש לומר, שיש קשר פנימי בין המצה וכוסות היין לבין המספרים השייכים להם – שלוש או ארבע:

ההבדל בין המספרים שלוש וארבע מובן מדברי חז"ל³³ לגבי האותיות ג' וד' – „גימל דל"ת – גמול דלים“. כלומר, האות ג' רומזת ל„גומל“, לנותן, והאות ד' רומזת ל„דל“, למקבל.

וזה מתבטא גם במספרים שלוש וארבע³⁴: „השפעה“ הנמצאת עדיין אצל המשפיע, הנותן, מבוססת על שלוש בחינות, וכאשר היא ניתנת למקבל, נוספת לה בחינה רביעית – השטח והכלי המקבל³⁵, אשר היה לפני כן בהעלם בתוך ההשפעה,

וכמשל – של האותיות (המקבל) של רעיון שכלי: לכל רעיון יש „אותיות“ משלו שבהן הוא מלוכש, אך ברעיון השכלי עצמו, כפי שהוא לפני שהאדם מבטאו בכלי שכלו, אין האותיות ניכרות, ומורגש רק התוכן, „אור“ השכל. כאשר מתבטא הרעיון בכלי ההשגה השכלית של האדם מתגלות האותיות וניכרות³⁶.

(33) שבת קד, א.

(34) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ו (ע' 215 ואילך), ח"ח (ע' 350 ואילך) – ע"פ צפע"ג עה"ת ר"פ ויצא (ממו"נ ח"ב פ"י). ובדרוש ג' מיני אדם ס"י (אה"ת בלק ע' תתקפ ואילך. אה"ת ענינים ע' צו ואילך (וראה הנסמן שם בשו"ג)) ביאור באופן הפכי, דמספר האורות הוא ד', ודכלים – ג'. ולהעיר משיחת פסח תרח"ץ (נעתק בהגש"פ הנ"ל ע' ו) דמצות רומזים לכלים. וראה הגש"פ עם ביאורים (קה"ת תשמו"ד) ע' סה.

(35) עיין המשך תרס"ו ע' רח ואילך. שם ע' רפויח. ובכ"מ.

(36) ד"ה לולב וערבה תרנ"ט (ע' לו ואילך) ובכ"מ.

ובדוגמת ג' התקופות הכלליות במשך כל הדורות (לפני מ"ת, מ"ת וימות המשיח), שמרומזות בג' הפרשיות שמות וארא בא:

תקופה ראשונה, ארבעים שנה (תר"ס-תר"פ), בזמן נשיאותו של אביו, שאז התחיל שלימות הענין דהפצת המעיינות חוצה ובפרט ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים (בניהולו של בנו יחידו) – ע"ד ובדוגמת עבודת האבות בהכנה והתחלת הענין דמ"ת.

תקופה שני, שלוש שנים נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין (תר"פ-שי"ת), שבהם הי' החידוש המיוחד שלו בתור נשיא דתורת חסידות חב"ד בהפצת המעיינות חוצה ממש, ועד להחידוש בעשר שנים האחרונות (גמר ושלמות עבודתו) בהפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן-תורה) – ע"ד ובדוגמת החידוש דמתן-תורה.

ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחר הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר (תשי"א)), שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושלמות העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא – ימות המשיח.

(משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט תשנ"ב)

(5) ראה קונטרס משיחות ש"פ וארא תש"נ הערה 99 (ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 255-56).

ו"פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו"⁴ (ורק אח"כ "יהוא יפדה את ישראל מכל עונותיו"⁵) וכו' וכו' –

הרי דבר ברור הוא ש"לא ינום ולא ישן שומר ישראל" בכל מקום בעולם שבו נמצאים יהודים, גם בחוץ לארץ.

ועאכ"כ בארץ הקודש, שנקראת בתורתנו הקדושה והאמיתית: "ארץ אשר גוי תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁶.

...וכאמור, הקב"ה מודיע ומכריז לבני בכל מקום שהם, ועאכ"כ בארץ הקודש: "בני אל תתיראו".

נ.ט.

העשירי בשבט (העשירי יהי' קודש"י, בכל חודש, ועאכ"כ העשירי בחודש אחד עשר) הוא יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ענינו של יום ההילולא – כמ"ש רבינו הזקן בתניאי ש"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו . . מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . ופועל ישועות בקרב הארץ", ועוד ועיקר, שכולל הנהיגת-כח על המשך הצמיחה ביתר שאת וביתר עוז לאחר הסתלקותו כתוצאה מהזריעה ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"³, עד להצמיחה דהגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו בדורנו זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), כעדותו של נשיא דורנו שכבר כלו כל הקיצין, והכל מוכן לסעודה דלעת"ל, שולחן-ערוך עם הסעודה דליתן וזור הבר ויין המשומר.

ויש לומר, שכללות הזמן הקשור עם יום ההילולא העשירי בשבט (שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין, והמשך השנים שלאח"ז, יותר מארבעים שנה) נחלק לג' תקופות שהם ע"ד

(1) בחוקותי כז, לב.

(2) אגה"ק סי' ד"ך וכו'.

(3) ראה אגה"ק שם: „ונזרעו בחקל תפוחין קדישין אורות עליונים מאד . . גידולי גידולין“.

(4) שבהם „קאי איניש אדעת' דרבי" (ע"ז ה, רע"ב), כיון שנתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" (תבוא כט, ג).

ולכן⁴² הזכר הוא (א) על ידי אכילת מצה, (ב) במספר של ג', כי האופן שבו ה"השפעה" כלולה ב"משפיע" מתבטאת במספר שלוש, כדלעיל.

והחכמים – תורה שבעל-פה, „תורת אמן"⁴⁰ – מקבל⁴¹ – הוסיפו ותקנו שה"זכר לגאולה ולחירות" צריך להיות באופן שיחוש את הגאולה כפי שהיא מצד המקבל, ישראל.

ולכן⁴² הוא מתבטא (א) בשתיית יין, שיש לו טעם ו(ב) במספר ארבע.

ז. טעם – במצה עצמה ולא באדם

הסבר זה לגבי הטעם לשלוש המצות מבהיר גם תמימה המתעוררת לגבי המצה:

ההלכה היא⁴³ ש"בלע מצה יצא" – אין חובה לחוש את טעם המצה, ואם קיימה רק אכילת⁴⁴ מצה – אפילו דרך בליעה – יוצאים ידי חובה. לעומת המרור⁴³, שאין יוצאים בו ידי חובה „עד"⁴⁵ שירגיש טעם מרירתו בפיו.

אך עם זאת נקבע בהלכה, שאין יוצאים ידי חובה במצה מבושלת⁴⁶ ואפילו במצה ששרתה במי פירות⁴⁷, כי „אף-על-פי"⁴⁸ שאין צריך

ו. מצד המקבל ומצד המשפיע

כך גם לגבי יציאת מצרים:

בגאולת מצרים, כפי שבאה מלמעלה, היתה כלולה „בכח" כל הגאולה בשלמותה, גם הגאולה שהתגלתה בפועל בעת מתן תורה, ורק „שם" היא בהעלם.

וזהו גם אחד ההבדלים בין מצה לבין יין – (כוסות):

ב"זכר³¹ לגאולה ולחירות" מצד התורה שבכתב – „מוסר אביך"⁴⁰ – משפיע⁴¹ – מודגשת הגאולה שמצד הקדוש-ברוך-הוא,

(37) ברכות טז, ב.

(38) אגה"ק סי' כט (קנא, א). וראה גם תניא פ"ב. (39) ועד"ז בכללות העולם שכל דבר מורכב מד' יסודות – אש רוח מים עפר (ראה רמב"ם הל' יסודות רפ"ד. ומפורש בכ"מ בזה ותקו"ז) – ומ"מ „לא נזכר בכל ספר יצירה רק ג". ומבואר בפרס (ש' המכריעין פ"ג. הובא ונת' באה"ת (שמות כרך ז) יתרו ע' בתרפה ואילך. סה"מ תרנ"ט שם. ובכ"מ) שיסוד העפר מתגלה ע"י הג' יסודות. ולהעיר מפרס שם, דג' היסודות שייכים לג' אבות (חג"ת) ויסוד הד' (עפר) – מל' (ואסתר).

(40) משלי א, ח. אגה"ק שבעה ע"ה 38. וראה לקו"ש חכ"ז

ע' 267 הערה 52.

(41) להעיר גם מלקו"ש חכ"ה ע' 248 (והערה 47).

(42) מתאים להמבואר בכתבי האריו"ל (פ"ע) ש' חמץ ומצה רפ"ב (ואילך). ש' הכוונות ענין הפסח דרוש ו' דג' מצות הם כנגד (ג') מוחין דאבא, וד' כוסות כנגד (ד') מוחין דאימא. ראה בארוכה תו"ח שמות קלד, א ואילך. ועוד.

ולהעיר ג"כ מר"ה (יא, א) מדלג על ההרים בזכות אבות מקפץ על הגבעות בזכות אמהות. וע"פ המבואר בפנים י"ל שהם ב' ענינים בגאולת מצרים, שכנגדם – ג' מצות (כנגד ג' אבות), וד' כוסות (כנגד ד' אמהות). וראה גם גבורות ה' שם בסוף הפרק. לקוטי לוי"צ אגרות קודש ע' רצט. שם ע' שג.

(43) פסחים קטו, ב. טשו"ע (ודאדה"ז) או"ח סתע"ה ס"ג (סכ"ח).

(44) ראה שו"ע אדה"ז שם: דכיון שנהנה גרונה ממנה ה"ו נקראת אכילה. ואכ"מ.

(45) ל' אדה"ז שם (ע"פ מג"א שם סק"ב וט"ז סק"ט).

(46) פסחים מא, א. טשו"ע (ודאדה"ז) או"ח סתס"א ס"ד

(סי"ד).

(47) שו"ע אדה"ז שם ס"ב (מג"א שם סק"ז).

(48) ל' אדה"ז שם (מט"ז שם סק"ב). וראה ברכות לח,

הוספה

בשורת הגאולה

יג.

בזמנים אלו שהאומות מתגרות זו בזו, ווען אידן האָבן די הבטחה מיוחדת פון דעם אויבערשטן „בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם“, נוסף צו די ריבוי הבטחות בתורה אַז „לא ינום ולא יישן שומר ישראל“, און „עמו אנכי בצרה“, און „פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו“ (און ערשט דערנאָך „והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו“) וכו' וכו' –

איז אַ זיכערע זאָך אַז „לא ינום ולא יישן שומר ישראל“ בכל מקום בעולם וואו אידן געפינען זיך, אויך אין חוץ לארץ,

ועאכונ"כ אין ארץ הקודש, וועלכע ווערט אָנגערופן בתורתנו הקדושה והאמיתית: „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“.

... וכאמור, דער אויבערשטער איז מודיע ומכריז צו אידן בכל מקום שהם, ועאכונ"כ בארץ הקודש: „בני אל תתיראו“.

(משיחות ש"פ וארא, כ"ו טבת, מבה"ח שבט תנש"א)

- (1) יל"ש ישעי' רמז תצט.
- (2) תהלים קכא, ד.
- (3) שם צא, יד.
- (4) שם כה, כב.
- (5) שם קל, ח.
- (6) עקב יא, יב.

שיטעס טעם מזה בפיו .. מכל מקום המצה עצמה צריך שיהיה בה טעם מזה (ולא שיופג טעמה עלידי טעם אחר).

ואין מובן, כפי ששואלים המפרשים⁴⁹: כיון שבאכילת מזה אין האדם צריך לחוש את טעם המצה – מדוע צריך להיות „טעם מזה“ ב„מצה עצמה“?

וההסבר לכך בפנימיות⁵⁰ הוא: במצות אכילת מזה אין חובה להרגיש את טעם המצה מצד „גברא“, כי אצל ישראל גאולת מצרים, אשר באה מלמעלה, היא דבר שאין להם „טעם“ בו, כדלעיל. ולכן הכרחית רק אכילת מזה, כך שתיהפך להיות דם ובשר כבשרו, שהגאולה תתחבר עם הגאל, אך לאו דוקא ש„חיך אוכל יטעם“⁵¹, אין הכרח שהוא יחוש טעם והנאה מטעם המצה⁵².

ב: דבענין טעם מזה. ט"ז סתע"ה שם. וראה מאירי שבהערה הבאה.

(49) ב"ח לטא"ח סתס"א שם. לבוש סתע"ה שם (נוכח בט"ז שם. וראה ט"ז סתס"א שם). מג"א שם סק"א. ועוד. ובמאירי פסחים (קטו, ב): ויש שדוחין אף עיקר השמועה לומר שאף בלע מזה לא יצא, ומפני שבכל הפרק מצינו שאומרים תמיד טעם מזה בעיני (ראה פסחים שם (ע"א) לא ניכריך איניש מזה ומרור כו' (ובמאירי שם). ועוד). וראה לקמן הערה 52.

(50) הביאור ע"פ נגלה – ראה הנסמן בהערה הקודמת. ועוד.

(51) איוב יב, יא.

(52) והא דאין יוצא י"ח מזה כשלועסה יחד עם מרור בזמן הזה, „שהמרור שהוא מד"ס מבטל את טעם המצה

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

🕎 🕎 🕎

ויה"ר שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

🕎 🕎 🕎

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

בזמנים אלו שהאומות מתגרות זו בזו, כשבני מובטחים בהבטחה מיוחדת מהקב"ה „בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם“, נוסף על ריבוי ההבטחות בתורה ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל", ו"עמו אנכי בצרה",